

Lundby jættestue

Jættestue

Bondestenalder

Jættestue

Lundby-jættestuen i kanten af marken ud til offentlig vej set fra syd.

Tomten efter den omkring 5.200 år gamle jættestue lige nord for Lundby er et godt eksempel på den stenhugst, der som regel er foregået i nyere tid fra især bondestenalderens storstensgrave. Jættestuen ligger yderst lettilgængelig, næsten ret ud til offentlig vej og på grund af de manglende dæksten over kammeret ses jættestuens grundplan tydeligt i den tilbageværende høj.

Lundby-jættestuen i kanten af marken ud til offentlig vej set fra syd.

Jættestuen har et fint ca. 7 x 2 m. stort nord-syd orienteret stensat kammer hvorfra en ca. 6 m. lang kammergang med 7 sæt bæresten går til østlige højfod. Udover en enkelt bevaret dæksten over den indre del af kammergangen mangler dækstenene. På højen, nær kammerets bæresten, ligger dog 6 afsprængte rester fra jættestuens dæksten. Ved nærmere eftersyn ses der også tydelige kløvespor i den nedre kant af dækstenen over kammergangen, hvorfor denne sikkert heller ikke ligger på sin oprindelige plads. I gravkammeret er alle bæresten på nær en enkelt bæresten i kammerets sydøst-hjørne bevaret, hvorved grundplanet er næsten intakt. Udvendigt har der langs højfoden omkring jættestuen stået en kæde af randsten, som alle også er forsvundet, men enkelte større sten på højen repræsenterer muligvis flyttede randsten.

Lundby-jættestuetomten set fra øst.

Lundby-jættestuen blev først fredet i 1940 og på dette tidspunkt var jættestuens manglende sten allerede fjernet. Kløvningsspor og borehuller i flere af de tilbageværende sten vidner tydeligt om denne stenhugst, som desværre har undergået de fleste af de 2.800 bevarede storstensgrave, som i dag stadig ses og er fredet. Det kan umiddelbart lyde som et stort antal, men i virkeligheden er det kun omkring 10 % af de storstensgrave der anslås af være opført af tragt bægerkulturen i perioden fra omkring 3.800 - 3.000 f. Kr. Gennem landsdækkende indberetninger til det centrale kulturhistoriske register "Fund og fortidsminder" kender vi eksakt til beliggenheden af omkring 7.000 storstensgrave.

Gravkammeret set fra nord.

Rigtig mange gravanlæg er således forsvundet, særligt i de seneste århundreder forud for Naturfredningsloven i 1937. Størstedelen blev sløjfet i forbindelse med det stadig mere mekaniserede og arealkrævende landbrug og ved bebyggelsens vækst, anlæggelse af veje og jernbanelinier etc.

Jættestuen set ind gennem kammergangen fra øst.

Stenhugsten fra størstedelen af de nu fredede anlæg fandt anvendelse enten som bygge- eller fyldmateriale. Storstensgravene har for eksempel leveret mange sten til det middelalderens store kirkebyggeri i 1200-tallet og der er eksempler på, at der helt op i begyndelsen af 1930'erne blev gennemført offentlige beskæftigelsesarbejder med at slå sten fra oldtidens anlæg til skærver til brug for blandt andet jernbaner.

Gravkammeret med rester af sprængte dæksten på højen set fra syd.

Til trods for nyere tids beskadigelser er Lundby-jættestuen stadig et seværdigt fortidsminde og rummer sikkert stadig mange gode arkæologiske data og evt. fund. Da jættestuen aldrig er blevet arkæologisk udgravet, må det formodes, at de fleste større og let genkendelige genstande i gravkammeret for længst er plyndret. Ældre oplysninger i forbindelse med jættestuens første registrering af Nationalmuseet i 1905 og i 1936 forud for fredningen antyder også, at fundene skulle befinde sig på den nærliggende Lundbygaard ca. 1 km. nordøst for jættestuen, som dengang ejedes af Hofjægermester Collet.

Gravkammer og kammergang set fra syd.

Området omkring jættestuen - særligt mod vest - i Lundby, Køng og Sværdborg moser langs Køng Å er utrolig rigt på fund fra både jæger- og bondestenalderen. Særligt fremtrædende er boplads- og genstandsfund fra Maglemosekulturen (9.500-6.800 f. Kr.) i den ældre del af jægerstenalderen, som regnes blandt de vigtigste Nordeuropæiske fund. Moseområderne ligger kun ca. 1 km. vest for jættestuen og var dengang et smalt, lavvandet sund fra havet og dermed et ypperligt område for jagt, fiskeri og indsamling. Erhverv som, til trods for landbrugets fremkomst i tragtægertiden, næppe bare blev opgivet.

Det åbne gravkammer set fra sydvest.

Stenhuggerspor i kant af dæk- stenen over den indre del af kammergangen.

Borehul i sten ved jættestuen. Sikkert som forberedelse til krudtsprængning af stenen med sortkrudt.

Jættestuens kammergang set fra øst.

Kammergangen set indefra gravkammeret

Bæresten i gravkammeret med afkløvet rest fra dæksten.

Lundby-jættestuetomten set fra øst.

Gravkammeret set fra nord.

Jættestuen set ind gennem kammergangen fra øst.

Gravkammeret med rester af sprængte dæksten på højen set fra syd.

Adgang

- Ved Køng på Næstved - Vordingborg landevej (vej 22) køres der vestover mod Lundby.
- I østsiden af Lundby drejes til venstre ad Hammervej mod Hammer.
- Jættestuen ligger ret ud til bivejen efter ca. 1 km. kørsel.
- Parker hensynsfuldt i vejsiden og følg trampestien over marken frem til højen.

Faciliteter

- Ingen
- Afstand til fortidsminde: 25 m.

Særlige forhold

- Vis hensyn til omliggende ager og evt. hegning samt græssende dyr på området.
- Hunde skal føres i snor

Relateret litteratur

Danmarkshistorien bind 1-2, Stenalderen – - (Sesam, 1981-84)

Jættestuer i Danmark – Svend Hansen (Skov- og Naturstyrelsen, 1993)

Danmarks Oldtid, Stenalderen – Johannes Brøndsted (Gyldendal, 1. udgave 1938-40)

Stendysse - Arkitektur og funktion – Palle Eriksen & Niels H. Andersen (Jysk Arkæologisk Selskab, 2014)

Praktisk Information

ADRESSE

4750 Lundby, Sjælland

EJERFORHOLD

Privatejet

GPS
55.118910, 11.881124

UTM
E683729 N6111815

© 2026 Joomla!konsulenten • fortidsmindeguide.dk